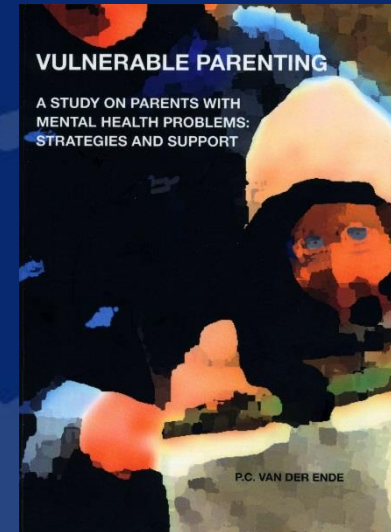

Peter van der Ende,
Senioronderzoeker/hogeschooldocent

Lectoraat Rehabilitatie
Academie voor Sociale Studies
Hanzehogeschool Groningen

www.ouderschap-psichiatrie.nl

Begeleid ouderschap bij psychische problemen

Kwetsbaar ouderschap

- Gezichtspunt vanuit persoonlijk herstel en psychiatrische rehabilitatie (Anthony, Cohen, & Farkas, 1982).
- Begeleid ouderschap
- Een transdiagnostische benadering
- Vanuit de behoefte van cliënten naar een gewaardeerde ouderrol

Persoonlijk herstel (recovery)

- “ de unieke persoonlijke processen waarin mensen met psychische beperkingen proberen om de draad weer op te pakken en hun leven opnieuw inhoud en richting geven” Boevink e.a. (2008)

Een kwetsbare ouder met ervaringen

Begeleid ouderschap bij psychische aandoeningen

- onderzoek ouderschap b.v. vanuit pedagogiek
 - onderzoek ouderschap bij psychische aandoeningen afgelopen 15 jaar in opkomst
-
- *niet alleen of een hulpverlener weet of er kinderen zijn
 - *niet alleen praten over kinderen
 - *maar hoe men ouderschap beleeft en vormgeeft.

Aansluiting bij projecten over Kinderen van Ouders met Psychische Problematiek (KOPP)

Ouders van Kopp kinderen

- Ouders van Kinderen van Ouders met Psychische Problemen Kinderen

• Filmpje Marble Sounds

Provinciale Stuurgroep KOPP West-Vlaanderen (B.)

https://www.youtube.com/watch?v=sCRM_w9Z5mc

AANTAL: ongeveer de helft (48%) van de mensen met ernstige psychische aandoeningen (EPA) heeft kinderen totaal 68.000 = 0,9% van bevolking (18-65j)

Kracht

- gewaardeerde identiteit
- uitvoeren van dagelijkse routines

HULPAANBOD

- Uit de analyse van antwoorden van hulpverleners van algemene ziekenhuizen blijkt meer aandacht voor ouderschap dan wat hulpverleners van GGz rapporteren

OULDERSCHAP MET
SUCCES EN
TEVREDENHEID (OST)
Marrie Venderink,
Peter van der Ende

Open vragen

- Hoe ervaart u uw ouderschap?
- Hoe geeft u ouderschap vorm in combinatie met psychische belemmeringen?
- Wat is het meest uitdagend geweest voor u als ouder? En het meest helpend?

Open vragen II

- Wat betekende het hebben van kinderen voor uw leven of uw geestelijke gezondheid ?
- Wat hielp u om te slagen als ouder?
- Wanneer vindt u iemand een goede ouder?

Open vragen III

- Welke hoop heeft u op uw ouderschap voor de toekomst?
- Wat vindt u goed van u zelf als ouder?
- Hoe heeft u uw eigen opvoeding ervaren?
- Hoe vindt u het om kinderen te hebben?
- Hoe is het ouderschap tot nu toe voor u geweest?
- Wat vindt u van uw rol als vader/moeder

Open vragen IV

- Wat vindt u dat u kunt betekenen voor uw kind?
- Wat vindt u dat u goed doet in de opvoeding van uw kind?
- Welk cijfer geeft u uzelf voor de opvoeding van uw kind? Wat zou u moeten doen om dat cijfer een halve punt hoger te scoren?
- Wanneer bent u een goede ouder?
- Wat is leuk en wat is minder leuk aan de opvoeding
- Wat betekent uw ziekte voor de opvoeding van uw kind

Na “Huidig functioneren van de ouder”

Twee invalshoeken

A.

-ouders met kinderen onder ‘één dak’:
uitbreiden van de ouderrol

B.

-ouders opgenomen in een kliniek
-kinderen bij een ex-partner
het hernemen van de ouderrol.

Voorbeeld “Huidig functioneren van de ouder”

- Wie ben ik en wie is mijn kind?
- Tevredenheid en succes
- Steun, zelfvertrouwen en verwachtingen

“Uitbreiden/Versterken van de ouderrol”

- Wie stellen eisen aan de ouder?
- Wat vraagt de ouderrol van *deze* ouder?
- Oplossingen kiezen
- Succesvol en tevreden *blijven*

Methodiek

- **Training**
 - meestal in-company
 - twee dagen achtereen
 - 4 halve terugkomdagen
 - totaal 3 à 4 dagen
 - Mbo, hbo, wo
 - bij Rehabilitatie '92
- **Begeleid ouderschap**
 - gesprek 1 uur
 - Werken met hulplijsten
 - 1 x per week (later minder)
 - Looptijd ongeveer 1 jaar (mogelijk verkorting)
 - ook in groep dan 10 bijeenkomsten

Pilot-evaluatie onderzoek

- 26 respondenten in een kwantitatief pilot-evaluatie onderzoek
- Helpt ouderschapsbegeleiding helpt wel begeleiding maar niet op ouderschap
- Empowerment
- Kwaliteit van leven
- Tevredenheid in ouderschap
- Succes in ouderschap

Empowerment (PES, Akey et al. 2000)

- Attitudes
- Informele participatie
- Vaardigheden en kennis

Kwaliteit van leven EUROQOL-
VAS (Brooks, 1996)

Evaluatie Ouderschap

(TOPSE. Bloomfield & Kendall, 2007)

- empathie en begrip
- spel en vermaak
- controle
- emotie en genegenheid
- discipline en grenzen

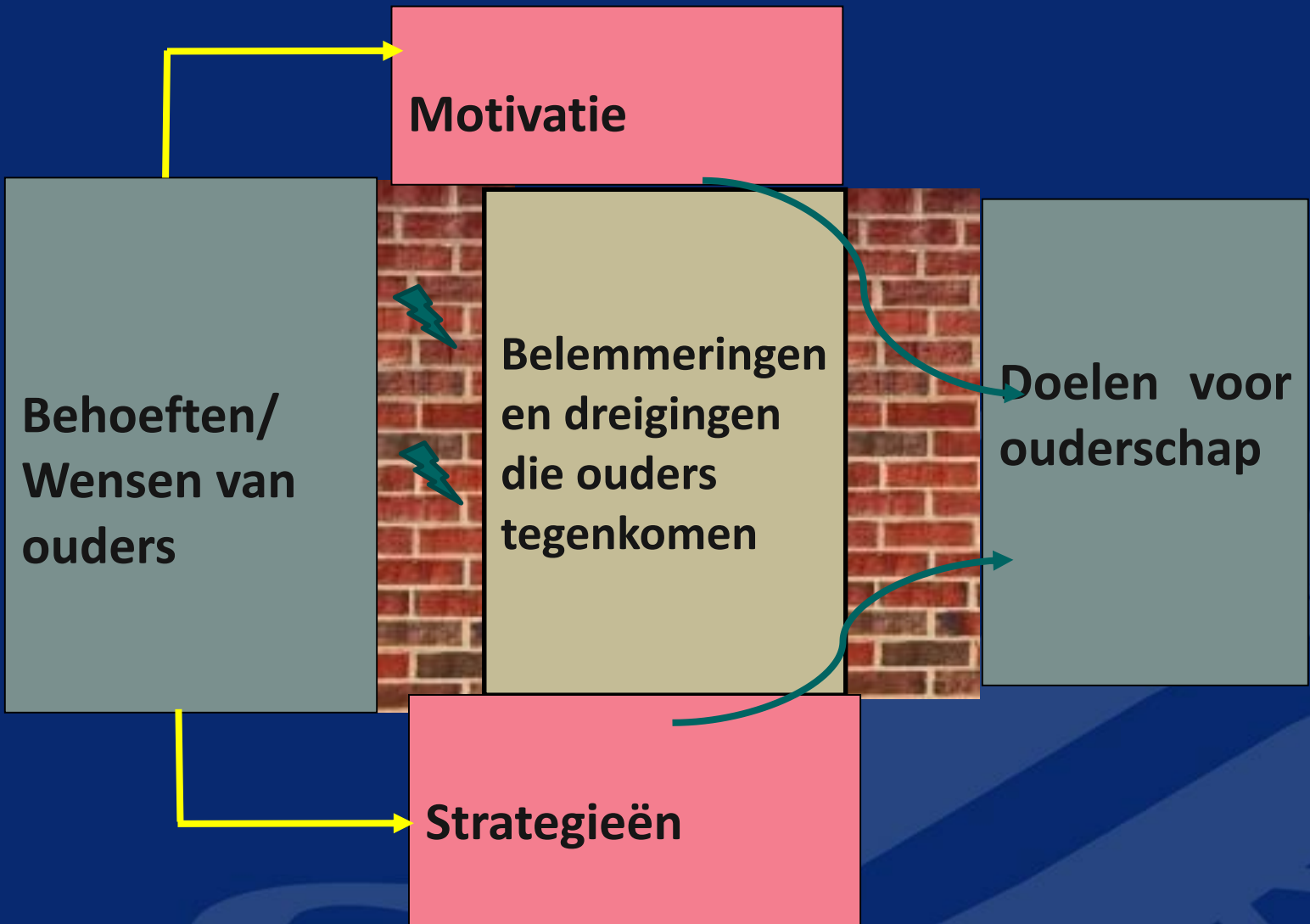
-vervolg evaluatie ouderschap-

- spanningen
- acceptatie van zichzelf
- leren en kennis
- organiseren en
- begeleiden van activiteiten

Resultaten

- *De resultaten gaven een gemengd beeld*
- Ouderschap leverde verbetering op voor **deelnemers**, maar niet significant.
- Bij empowerment geen significante verschillen
- Wel significante (t-test, $p < .05$) verbetering in kwaliteit van leven
- Op subjectief niveau waren alle deelnemers en hulpverleners positief over de methodiek

Model om via strategieën, persoonlijk herstel en rehabilitatie van ouders met psychische aandoeningen te bevorderen

Behoeften/wensen van ouders

Verkrijgen van dagelijkse energie

levenslust

vertrouwen in mensen en voorzieningen

Rekening houden met kwetsbaarheid

verwardheid

Meer werk en inkomen

Verbetering van gezondheidsproblemen

Toename van ouderschapscompetenties

Hanteren van rouwproces

Steun bij kinderopvang en huishouden

Informatie over ziekte en steun

Coping met ziekte en medicatie

Crisisinterventie voor kinderen

Belemmeringen en bedreigingen die ouders tegenkomen

Discriminatie

Verlies van het ouderlijk gezag

Zorgen om overdracht van problematiek op kinderen

Verwaarlozing van kinderen

Verwarring in gedrag

Gevoel van gebrek aan competenties

Motivatie

Kinderen als positieve stimulans

Structurering van het leven van ouders

Herstel door de ouderrol

Strategieën

Ontwikkeling van vertrouwen in eigen competenties

Woorden vinden om eigen problemen met kinderen te communiceren

Plannen maken voor ouderschapsactiviteiten

Vinden van gedeelde activiteiten met kinderen

Gewaardeerde identiteit

Betekenis en dagstructuur

Groei en uitwisseling van positieve emoties

Empowerment

Steun vragen

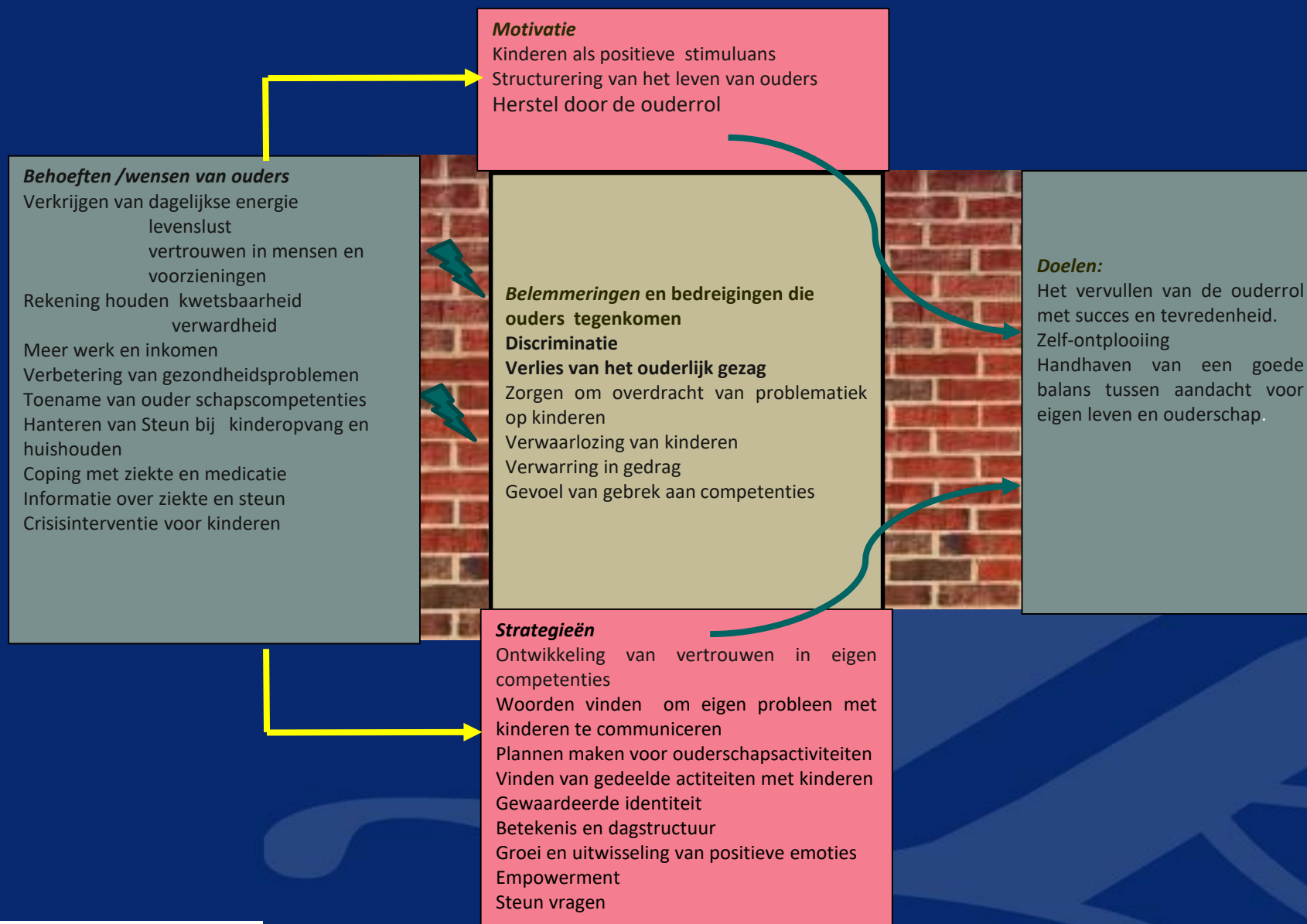
Doelen

Het vervullen van de ouderrol met succes en tevredenheid.

Zelf-ontplooiing

Handhaven van een goede balans tussen aandacht voor eigen leven en ouderschap.

Vervulling van de ouderrol door mensen met psychische aandoeningen

Tenslotte

- Gezinsondersteuningsplan of herstelplan
- zorginstellingen → de wijken en ‘dichtbij huis’ → mogelijkheden voor gezinsbenadering.

en...

- gezin zo min mogelijk uit elkaar
- netwerk inzetten
- Ouderschap als vliegwiel voor het herstel met psychiatrische rehabilitatie als sleutelrol

References

- Anthony WA, Cohen M, Farkas M (1982). A psychiatric rehabilitation treatment program: can i recognize one if i see one? *Community Ment Health J.* 18(2):83-96.
- Bloomfield, L., & Kendall, S. (2007). Testing a parenting programme evaluation tool as a pre- and post-course measure of parenting self-efficacy. *Journal of Advanced Nursing*, 60, 487– 493. doi:10.1111/j.1365-2648.2007.04420.x.
- Boevink, W., Kroon, H. and Giesen, F. (2008) Controle Herwinnen over Het Eigen Leven. Een conceptuele verkenning van het begrip “empowerment” van mensen met een psychische handicap. *Rehabilitatie*, 17, 16-26.
- Haans, G., L. Robbroeckx, J. Hoogeduin en A. van Beem-Kloppers (2004). *Ouderbegeleiding bij roldifferentiatie*. Amsterdam: Uitgeverij SWP.
- Hosman, C.M., Van Doesum K.T., Van Santvoort F (2009). Prevention of emotional problems and psychiatric risks in children of parents with a mental illness in the Netherlands: I. The scientific basis to a comprehensive approach. *Australian e-Journal of Advanced Mental Health* 8(3), 250–263. doi:10.5172/jamh.8.3.250.

- Jeffery, D., Clement, S., Corker, E., Howard L.M., Murray, J. & Thornicroft. G. (2013). Discrimination in relation to parenthood reported by community psychiatric service users in the UK: a framework analysis. *BMC Psychiatry* 2013, 13:120 doi: 10.1186/1471-244X-13-120
- Mowbray, C. T., Oyserman, D., Bybee, D., MacFarlane, P., & Rueda-Riedle, A. (2001). Life circumstances of mothers with serious mental illness. *Psychiatric Rehabilitation Journal*, 25, 114– 123. doi:10.1037/h0095034.
- Nicholson, J., Henry, A. D., Clayfield, J., & Phillips, S. (2001). *Parenting well when you're depressed: A complete resource for maintaining a healthy family*. Oakland, CA: New Harbinger Publications.
- Van der Ende, P.C. (2016). *Vulnerable Parenting, a study on parents with mental health problems: strategies and support*. Groningen: Hanze University of Applied Sciences Groningen.

- Email

p.c.van.der.ende@pl.hanze.nl

- Website:

www.ouderschap-psychiatrie.nl